

Ar šo rakstu vēlos pasargāt zemnieka saimniecības īpašnieka laulāto, un brīdināt, ka viņš var palikt uz ielas. To ka laulībā iegūtā manta ir kopīpašums, un pieder abiem laulātiem vienādās daļās, ir maldīgs.

Noslēdzot laulību mēs solām viens otram uzticību, mīlestību līdz mūža galam. Dzīvojot un strādājot, apaugam ar mantu, īpašumiem. Īpašumus reģistrējam uz vienu no laulātiem, kā parasti uz ģimenes galvas, vīrieti. Nodibīnām zemnieku saimniecību (protams, tāpēc, ka mīlam, un uzticamies vīram. Pat neienāk prātā kļūt par līdzdibinātāju), un domājam, ka tā ir kopīga manta. Ieguldām naudu, sertifikātus zemes iegādei. Sieva audzina bērnus, uztura ģimenes saimniecību, strādā diendienā, bez brīvdienām, jo zemnieku saimniecībā, it sevišķi lopkopībā, gotiņas jāslauc katru dienu, vismaz divas reizes dienā. Vīrs par sievu pat neiedomājas maksāt sociālo nodokli kā par darbinieku. Laiks iet, domas mainās, attiecības dažreiz paliek saspringtas, un solītā mīlestība un uzticība pāriet strīdos, naidā, neuzticībā, vardarbībā, atreibībā. Tas turpinās kādu laiku, kā kuram, kamēr vienam no laulātiem zūd pacietība, un viņš izlemj aiziet, un dzīvot savu dzīvi, beidzot šķirt laulību, dalīt mantu.

Iesniedzot prasību tiesā par kopmantas sadali, ceram uz likuma taisnīgumu un naivi domājam, ka viss pieder kā : Civillikuma 89.pants nosaka, ka viss, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi, vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā darbības palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta; šaubu gadījumā, ka šī manta pieder abiem līdzīgās daļās.

Bet ne tur tā bija. Ir likums par “Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu, zemnieka vai zvejnieka saimniecību un individuālo darbu” 10.pants. Individuālā (ģimenes) uzņēmuma un zemnieka vai zvejnieka saimniecības mantu veido individuālā uzņēmuma zemnieka vai zvejnieka saimniecības īpašnieka manta vai attiecīgi ģimenes kopīpašums. 3. Pants. individuālo (ģimenes) uzņēmumu, zemnieka vai zvejnieka saimniecības īpašnieks atbild par sava uzņēmuma saistībām ar savu mantu, izņemot to mantu, uz kuru saskaņā ar likumu nevar vērst piedziņu.

Tēzes virsraksts: Par laulātā tiesībām iegūt īpašumā domājamo daļu no nekustamā īpašuma, kas ir zemnieku saimniecības manta

Tēze Nr.1: Zemnieku saimniecības īpašnieka mantai ir īpašs statuss, un tā nav pakļaujama sadalei tādā veidā, ka kādai citai personai tiktu atzītas īpašuma tiesības uz šo mantu (likuma „Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību” 3., 10.pants).

Tēze Nr.2: Zemes gabals, kas laulības laikā piešķirts vienam laulātajam pastāvīgā lietošanā tādas zemnieku saimniecības izveidošanai, kurā viņš ir vienīgais dibinātājs, ar mērķi izmantot šo zemes gabalu par zemnieku saimniecības galveno ražošanas līdzekli, bet vēlāk ticis izpirkts par privatizācijas sertifikātiem (tai skaitā arī par otra laulātā privatizācijas sertifikātiem) ir uzskatāms par pirmā laulātā „atsevišķi iegūtās mantas” objektu. Apstākļi, ka šāda zemes gabala izpirkšanai izmantoti arī otra laulātā privatizācijas sertifikāti, nerada otra laulātā īpašuma tiesības uz to. Otrs laulātais var pretendēt uz to līdzekļu atlīdzināšanu, kurus viņš ieguldījis zemnieku saimniecības izveidošanā. (“Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta, 2011.gada 12.janvāra SPRIEDUMS Lietā Nr.SK-14/2011”)

Mans rūgtais stāsts :

Pabeidzot tehnikumu 1987.gadā, iekārtojos darbā kolhozā par iecirkņa zootehniķi. Sākot darba gaitas, man tika piešķirts 2 istabu dzīvoklis, kuru es iekārtoju, sapirku visu nepieciešamo: mēbeles, sadzīves tehniku, traukus un t.t. Vēlāk iegādājos gotiņu (pienu pārdevu piena kombinātam). Iekārtoju, iekopu dārzus. Ar Valdi iepazinos 1988. Gadā. Viņš mācījās proftehniskajā skolā, un dzīvoja pie vecākiem. Mums izveidojās romantiskas attiecības. Pēc skolas beigšanas Valdis ātri vien tika iesaukts padomju armijā uz 2. gadiem. Ātri vien es sapratu, ka esmu bērna gaidībās. Aizejot dekrētā, sāku strādāt 2 stundas par apkopēju kantorī. 1989. gadā piedzima dēls. Apmēram 1,5 gadus audzināju dēlu vienu. Kad dēlam palika 8.mēn, mani pasauca atpakaļ uz darbu par iecirkņa zootehniķi. Gājām abi ar dēlu uz darbiem. Gājām uz kūti slaukt gotiņu, uz dārzu ravēt, gatavojām lopbarību gotiņai (krāvām sienu gubiņās, dēls ratiņos) Dēlu šad tad pieskatīja mana mamma.

Biju materiāli nodrošināta sieviete: 1. darbs par iecirkņa zootehniķi; 2. darbs par apkopēju; 3. ienākumi par pārdoto pienu.

Valdis atgriezās no armijas, un atnāca pie manis dzīvot, **paņemot līdzī tikai personīgās mantas.** Iekārtojās strādāt par traktoristu kolhozā.

1992. gadā noslēdzām laulību, piedzima meita.

Latvijas Republikas 1991.gada 21.jūnijā bija stājies spēkā likums “Par lauksaimniecības uzņēmumu un zvejnieku kolhozu privatizāciju”. Kolhozs tika pārveidots par paju sabiedrību, un paju sabiedrības kopsapulce lēma par tā likvidāciju, t.i. nodot visu mantu privatizācijai.

1993.gadā mēs ar bijušo kolhoza priekšsēdētāju nolēmām privatizēt objektu “slaucamo govju fermu” ar 200 govīm, un nepieciešamo tehniku. Iesniedzām pieteikumu privatizācijas komisijā. Vinnējām izsoli, pajas sapirku par savu naudu, jo man bija iekrājumi un mans tēvs ieguldīja savas pajas šajā objektā. Tā mūsu ģimenei piederēja ½ daļa no šī objekta. Protams, īpašumu uzrakstījām uz Valda vārda.

1993.gadā mēs ar vīru Valdi nolēmām privatizēt izsludināto privatizācijā Līvānu tipa māju. Sakarā ar to, ka naudas otram objektam nebija, nolēmām Krājbankā palūgt aizdevumu. To mums piešķīra. Par saņemto naudu no aizdevuma mēs sapirkām pajas, pieteicāmies izsolē, un vinnējām to. Pārdodot govīs no pirmā objekta, atmaksājām aizdevumu paņemto Krājbankā. Tā mēs ieguvām otro īpašumu, kuru uzrakstījām uz Valda vārda.

1994. gadā mēs ar vīru Valdi nolēmām privatizēt izsludināto privatizācijā lielas kolhoza darbnīcas un garāžas. Sakarā ar to, ka no objekta “slaucamo govju ferma” sākām pelnīt naudu, pajām sagrabinājām un daļu pajas no cilvēkiem paņēmām uz parāda. Pieteicāmies izsolē, un vinnējām. Tā mēs tikām pie jau trešā objekta, kuru uzrakstījām uz Valda vārda.

Pamatojoties uz iesniegumiem no 1993.gada un 1994.gada, tika piešķirta zeme: 0,5 ha zemnieka saimniecības izveidošanai un 90.0 ha pastāvīgai lietošanai. (Tajā skaitā zem mājas objekta Nr.2)

1995. gadā izveidojām zemnieka saimniecību uz 0.5 ha – uzrakstījām uz Valda vārda.

Objekts “slaucamo govju ferma” nesa labus ienākumus. No šī objekta tika izpirkta zeme, iegādāta tehnika. Es šajā objektā sāku strādāt no tā privatizācijas 1993 gadā, un vairāk kā 10.gadus biju fermā gan vadītāja, gan veterinārais ārsts, gan slaucēja un gans, gan makslīgās apsūklošanas tehniķis (izgāju kursus) un grāmatvedis. Strādāju bez atlīdzības. Tikai par nepilniem 3 gadiem tika samaksāti sociālie maksājumi. Visa nauda tika ieskaitīta Valda kontā. Valdis ar dāsnumu neizcēlās.

Lai bērnus palaistu skolā, man vajadzēja gūt līdzekļus no malas. Veicu pakalpojumus privātam sektoram, makslīgā govju apsēklošana un pārraudzība. Kā arī krāju bērnu naudu visu gadu, lai septembrī palaisu bērnus uz skolu. Pati ģērbos no humānās palīdzības.

Skrēja laiks, gads no gada, un tā apmēram 20 gadi kopdzīves un smaga darba bija pagājuši. Iestājās nogurums. Patstāvīgus darbiniekus fermā atrast nevarēja. Nolēmām fermu pārdot. Izdevās pārdot visu ganāmpulku kopā. Visas manas gotiņas tika labās rokās un pie labiem cilvēkiem. Protams, visa nauda tika ieskaitīta Valda kontā.

Zemnieku saimniecība mainīja saimnieciskās darbības veidu no piena lopkopības uz graudkopību. Zemes gabalus, kuri bija piešķirti, apvienoja un ierakstīja zemes grāmatā uz Valda vārda. Un izpirka par sertifikātiem, kurus iepirka, kā arī par mani un bērnu sertifikātiem. Tika mainīti īpašumu nosaukumi.

Darba saimniecībā palika mazāk. Es sāku strādāt Valsts iestādē, un turpināju veikt privātam sektoram pakalpojumus., kā pašnodarbinātā. Strādāju daudz. Cēlos agri, un dažreiz vēlu ierados mājās. Pelnīju labi. Nolēmu bankā paņemt aizdevumu, un nopirkt pilsētā dzīvokli. Tas man arī izdevās.

Pa to laiku Valdis ļoti daudz laika pavadīja internetā, pārdienām kaut kur izbrauca, jo brīva laika bija daudz. Zemnieka saimniecībā bija iegādāta augstražīga tehnika par līdzekļiem, kuri iegūti no pārdotā ganāmpulka un daļēji no aizdevuma bankā.

Ģimenē sākās domstarpības. Katra diena bija kā kara laukā. Aizgāja līdz tam, ka Valdis mani smagi piesita, un izsita manai mašīnai priekšējo logu. Protams, ka es policijā nepaziņoju. Nedēļu paņēmu darbā brīvdienas. Lai cik jocīgi liktos, bet es Valdim piedevu. Kad Valdis pacēla roku otro reizi, es izklāju uz grīdas palagu, un savācu no skapja savas drēbes, iekrāvu mašīnas bagāžniekā un aizbraucu uz dzīvokli pilsētā. Dzīvoklī bija iepriekšējā saimnieka atstāts dīvāns. Gulēju uz tā. Vēlāk iegādājos dīvanu, pēc tam skapi. Paņēmu līzingā veļas mašīnu un ledusskapi. Tā sākās mana jaunā dzīve.

Drīz vien Valdis mājai nomainīja atslēgu un mājās parādījās jauna saimniece.

Rezultātā šķiršanās un kopīgo īpašumu dalīšana:

Es lūdzu tiesu atzīt, ka nekustamie īpašumi, kuri ir iegādāti laulības laikā ir kopīga manta, un lūdzu kopmantas sadali.

Valdis paskaidroja tiesai: sakarā ar Elenas pretprasību daļa par kopmantas sadali vēlos paskaidrot, ka pati par sevi nekustamā īpašuma iegāde laulības laikā nepadara nekustamo īpašumu par abu laulāto kopīgo mantu. Lietā nav strīda par to, ka pretprasībā norādītos nekustamos īpašumus es izpirku laulības laikā, bet to nevar atzīt par laulāto kopīgo mantu, jo zeme man tika piešķirta zemnieka saimniecības izveidošanai. Zemi es izpirku par privatizācijas sertifikātiem kurus iepirku klāt par zemnieku saimniecības naudas līdzekļiem.

1995.gada uzņēmumu reģistrā reģistrēta zemnieku saimniecība, kuras īpašnieks esmu es, Elena nav vēlējusies kļūt par zemnieka saimniecības līdzdibinātāju.

No minētajiem apstākļiem var izdarīt secinājumu, ka strīdus nekustamo īpašumu mēs kā laulātie neesam ieguvuši kopīgi, kas būtu viens no priekšnoteikumiem, lai atzītu to par laulāto kopīgo mantu. Minētais nekustamais īpašums ir atzīstams par manu atsevišķi iegūtu mantu. Seko atsauces uz (sk. E.kalniņš. Privāttiesību teorija un prakse.Tiesību namu aģentura, 2005., 40., 41.,)

Attiecībā uz īpašumu “Bērzi” (slaucamo govju ferma, kura tika privatizeta par pajām 1993.gada tika mainīts nosaukums uz “Bērzi”), vēlos paskaidrot savu nekustamā īpašuma daļu es iegādājos par sertifikātiem, kurus pirkur par zemnieka saimniecības naudas līdzekļiem.

Tiesa konstatēja:

Nekustamie īpašumi uzskatāmi par laulātā atsevišķi iegūtu mantu. Prasītāja **ne ar līdzekļiem, ne ar darbiem nav** piedalījies šo nekustamo īpašumu iegūšanā. Pretprasība noraidāma.

Tiesa nosprieda:

Šķirt laulību;

Pārējā daļā pretprasību noraidīt.

Parsūdzēt spriedumu man nebija naudas. No raksta redzams, ka man dzīve bija jāsāk no nulles, Valsts darbā samazināja sakarā ar reorganizāciju. Kā pašnodarbinātai personai krīzes gados palika strādāt neizdevīgi. Biju bezdarbiece. Iedzīvojos parādos. Meita mācījās. Dēls aizgāja strādāt uz mežu, jo mācīties nebija līdzekļu. Braucu uz ārzemēm, lai tiktu ārā no parādiem par dzīvokli. Strādāju vienkāršos darbus kokapstrādē, lai kaut kā izdzīvotu. Bija pat domas par pašnāvību. Bērni bija spiesti braukt peļņā uz ārzemēm, kur strādā arī pašlaik. 20 gadi tika nodzīvoti, ceļot cita cilvēka materiālo labklājību. (Bijušā vīra un viņa draudzenes, jo viņa var atļauties nestrādāt algotu darbu.)

Nesaprotu, kāpēc valsts dod prioritāti zemnieku saimniecības īpašniekam pēc šķiršanās saglabāt laulības laikā iegādāto mantu kā atsevišķo mantu. Jo būtisko pievienoto vērtību zemnieku saimniecība valstij nedod un parasti tiek nodarbināts viens darbinieks, kas ir zemnieku saimniecības īpašnieks. Dažreiz uz sezonas darbiem tiek pieaicināti palīgstrādnieki.

Zinu, ka es neesmu vienīgā, kura palika par “upuri” sadalot īpašumus, kur zemnieka saimniecība ir noformēta uz vienu dibinātāju.

Lūdzu atsaukties līdzīgu lietu dalībniekus! Varbūt kopā varam ko mainīt!